

lichvářskému zvýšení ceny trhové. Moderní zákonodárství, jež na sociální zlořády ohled béře, mělo by tudíž i ke koupi na úvěr pozornost svoji obrátiti. V přítomné době poskytuje ochranu proti lichvářské koupi na úvěr zák. ze dne 28. května 1881 č. 47 ř. z. Zákon tento vztahuje se totiž na veškerá právní jednání, jimiž se úvěr poskytuje, jsou tudíž zahrnuty i případy kreditování ceny trhové. Ve smyslu toho nalezl i kassační soud v násl. ze dne 16. listopadu 1885 č. 846: Je-li zjištěno, že obžalovaný poškozenému obilí na úvěr prodal a si při tom při uvěřování ceny trhové přílišné výhody majetkové vymínil, po případě cenu trhovou ve ve výši cenu tržní nepoměrně převyšující určil, a je-li toto jednání způsobilé pro bezměrnost výhod majetkových, hospodářskou zkázu kupce přivoditi, pak nesluší za to míti, že by subsumování této okolnosti pod pojem přečinu dle toho zákona bylo mylným užitím zákona.

Osnova nového trestního zákona obsahuje ustanovení proti lichvě při úvěrných jednáních, tudíž i při koupi na úvěr v §§ 313 a násl. vládní předlohy.

Krádež.

I. Pojem.

Krádeže dopouští se, kdo ku svému prospěchu cizí, movitou věc z držení jiného, bez jeho přivolení odejme. Předmět krádeže tvoří věc cizí t. j. pachateli nenáležící a věc movitá, ať jest vlastnictvím jiné osoby anebo jen přivlastňovacímu právu téže podrobena. Proto není krádeží odcizení vlastní zastavené věci z držení zástavního věřitele (pl. násl. kas. dvor. ze dne 20. dubna 1876 č. 112). Čin záleží tedy ve vzetí věci z držení jiného. Držením ve smyslu trestním, obvyklému názoru odpovídajícím rozumíme, možnost s věcí skutečně nakládati spojenou s vůlí tuto možnost uskutečniti. Pozbývá se tudíž toto držení, nehledě ku dobrovolnému se vzdání jeho držitele jen tím, že skutečná podmínka jeho držení odpadne, ať se to stane fysickou nemožností s věcí nakládati, nebo vůlí jiného majitele mezi dosavadního držitele a věc vstoupivší, což buď svépomocí nebo soudním řízením státi se může (násl. ze dne 4. března 1881 sb. č. 317). Proto cestující, který ze zapomětlivosti své věci ve voze železničním zanechá, neztrácí, ví-li dobře, kde věci zapomněl, jejich držení, již pouhým zapomenutím (násl. ze dne 13. listopadu 1886 sb. č. 985).

Slovy »ku svému prospěchu« naznačuje zákon onen prospěch, který v tom spočívá, že zloděj cizí věc bez úplaty na sebe převádí nebo jinému ji přenechá. Úmysl zloděje musí směřovati k tomu, aby věc pro vždy vlastníkovu odňal a aby ve příčině této věci sobě nebo jiným vykonávání veškerých práv vlastníkovu na základě jeho vlastnického práva náležejících opatřil (pl. násl. ze dne 17. dubna 1890 sb. č. 1316). Úmysl věci pouze používati, nezakládá tudíž podstatu úmyslu zlodějského právě tak, jako ne úmysl odniti věc pouze za tím účelem, aby zadržováním její, jakožto zástavy věřitel snáze došel zaplacení pohledávky proti držiteli věci jemu příslušící (pl. násl. ze dne 6. listopadu 1879 sb. č. 206). Krádež jest dokonána, jakmile přejde věc z držení dosavadního držitele v držení zlodějovo (násl. kas. dv. ze dne 3. února 1882 sb. č. 413). Aby se věc snad odnesla z místnosti dosavadního majitele, se nevyhledává. Dle okolností může krádež býti dokonána pouhým uschováním věci v blízkosti místa činu, když toto místo, kde věc jest schována, jest snadno přístupno zloději, ale od dosavadního majitele věci toliko náhodou nalezeno býti může (násl. kas. s. 10. března

1882 sb. č. 433). Pych lesní trestá se jako takový, nikoli jako krádež, když cena ukradených předmětů jest velmi malá (nál. kas. dv. s. ze dne 2. března 1891 sb. č. 1420). Odcizení na hrobkách, hrobech nebo mrtvolách spáchané trestá se jako krádež (§ 306 tr. z.).

II. Krádež jest buď zločinem nebo přestupkem.

1. Zločinem jest krádež tenkrát, je-li obnos nebo hodnota toho, co ukradeno bylo, větší než 25 zl., při čemž nečiní se rozdílu, zdali tento obnos nebo hodnota z jedné nebo více, stejnodobých nebo po sobě jdoucích krádeží pochází, zda jednomu nebo více vlastníkům kradeno, nebo zda krádež vykonána byla na jednom nebo na více předmětech. Zásada tato, počítati obnosy pocházející z více krádeží dohromady, má místa i tehda, setká-li se pokus s krádeží dokonanou (výn. min. spr. ze dne 5. května 1853 č. 6096), jakož i při všech trestních jednáních, při kterých povaha zločinu nebo změna sazby trestní na obnosu závisí (nál. ze dne 15. března 1889 sb. č. 1260).

Hodnotu jest počítati ne dle prospěchu zloděje, nýbrž dle škody okradeného (§ 173 tr. z.), a rozhodnou jest jen ona hodnota, kterou ukradená věc sama o sobě má a škoda přímo okradenému způsobená (nál. ze dne 27. listopadu 1885 sb. 851), pročež počítá se na př.: byly-li ukradeny ohony koňům, jen hodnota ukradených žíní, nikoli zmenšená hodnota (znehodnocení) koní (nál. ze dne 4. července 1881 sb. 355).

2. Krádež stává se dále zločinem z povahy skutku a sice:

a) bez ohledu na obnos, byl-li zloděj opatřen zbraní nebo jinými osobní jistotě nebezpečnými nástroji za tím účelem, aby jich mohl použiti ku obraně, kdyby byl dopaden (nál. ze dne 16. dubna 1875 sb. 58, 21. května 1875 č. 69), anebo když byv při krádeži dopaden, t. j. během samého výkonu krádeže anebo při odstraňování ukradených věcí, pokud tytéž nejsou ještě v bezpečí (nál. ze dne 17. dubna 1875 sb. 59), skutečného násilí nebo nebezpečné vyhrůžky proti někomu užil, aby držení věci ukradené si zachoval.

b) Jestliže krádež obnáší více než 5 zl. a vykoná se:

aa) za požáru, povodně nebo jiné všeobecné neb okradenému zvláště hroící tísni;

bb) ve společnosti jednoho nebo více soudruhů (viz čl. Krádež ve společnosti spáchaná);

cc) na místě zasvěceném bohoslužbě;

dd) na zavřených věcech t. j. na věcech, které úmyslnou jakoukoliv překážkou vyloučeny jsou z volného přístupu jiného a tím i z volné moci jimi nakládati. Jest nerozhodno, jakým způsobem se překážka odstraní nebo překoná (nál. ze dne 13. května 1887 sb. 1061). I tenkrát pokládá se věc za uzavřenou, když klíč k uzavřeným dveřím v jich blízkosti zjevně visí nebo leží (dvor. dekr. ze dne 19. října 1792), a rovněž i krádež obilí z pytlů plombou opatřených má se považovati za krádež na věcech zavřených (dvor. dekr. ze dne 20. června 1801);

ee) na dříví buď v ohrazených na př.: příkopem obehnaných lesích, nebo byla-li větší škoda lesům způsobena;

ff) na rybách v rybnících;

gg) na zvěři buď v ohrazených lesích nebo se zvláštní smělostí nebo osobou, která řádnou živnost tím provozuje (§ 174 tr. z.).

3. Krádež stává se zločinem z povahy věci ukradené

a) bez ohledu na obnos:

aa) byla-li vykonána na věci věnované bohoslužbě a zároveň způsobem urážejícím bohoslužbu, nebo

bb) na drahách, ať jsou parou hnány čili nic, nebo na stavbách, dopravních prostředcích, strojích, nářadích nebo jiných dopravě sloužících předmětech, na parnících, na parních strojích, parních kotlích, mostech, zařízeních v dolech a sice bez ohledu na okolnosti, za jakých krádež vykonána byla (nál. ze dne 6. září 1886 sb. 955), na jiných však předmětech, vykonávali se jen za zvláště nebezpečných poměrů anebo na hlavních částech státních telegrafů na př. na drátu dolů visícím a jen na jedné straně telegrafním vedením spojeném (nál. ze dne 12. března 1880 sb. 235);

b) obnáší-li krádež více než 5 zl. a vykonávali se

aa) na plodech na poli nebo na stromech a v krajinách, ve kterých chov bourců tvoří odvětví průmyslu a hospodářství, na listech morušových bourcům za potravu sloužících. (Viz čl. krádež polní.);

bb) krádež dobytka na pastvě i tenkrát, když pastýřem byla spáchána (nál. ze dne 10. června 1881 sb. 345) nebo honcem;

cc) krádež náradí rolnických na poli;

dd) krádež na nerostech, nástrojích nebo nářadích v dolech na denních stavbách, haldách nebo v dílnách přípravných (§ 175 tr. z.).

4. Krádež stane se zločinem z povahy pachatelovy

a) bez ohledu na obnos, když pachatel krade ze zvyku,

b) s ohledem na obnos, je-li větší než 5 zl. a

aa) byl-li již pachatel dvakrát trestán ať dle obecného zákona trestního nebo dle vojenského, ať v tu- nebo cizozemsku (nál. ze dne 31. října 1879 sb. 205), ať jako pachatel nebo spoluvinník neb účastník (nál. ze dne 23. listopadu 1888 sb. 1213), ať pro zločin nebo přestupek krádeže;

bb) krádež služebníky spáchaná, nikoli pouze služebníky, nýbrž i zahradníky, kočími, kuchaři atd., nikoli však osobami s předcházejícím vědeckým vzděláním ve službě jsoucími, jako: učitelé, vychovatelé atd. (nál. ze dne 21. července 1887 sb. 1083) na jejich chleboďárcích nebo jiných osobách domácích (nál. ze dne 12. března 1880 sb. 241);

cc) krádež živnostenskými pomocníky, učni nebo nádenníky (t. j. těmi, kteří okradeným k takové práci najati byli, která jim příležitost ku krádeži poskytovala (nál. ze dne 21. března 1879 sb. 195) na jejich mistru nebo na těch, kteří je k práci najali, spáchaná (§ 176 tr. z.).

Ve všech těchto případech však, ve kterých krádež vůbec z povahy pachatelovy tomuto jakožto zločin se přičítá, nesmí se ani účastenství ani spoluvina za zločin považovati (§ 177 tr. z.).

III. Trest zločinu krádeže jest těžký žalář od 6 měsíců do 1 roku, při zvláště přitěžujících okolnostech od 1 do 5 let. Obnáší-li však suma ukradených věcí přes 300 zl., anebo jestliže zloděj při svém dopadení při krádeži proti někomu skutečného násilí nebo nebezpečné vyhrůžky použil, aby si zachoval držení věci ukradené, nebo krade-li pachatel ze zvyku, má vyneseno býti trest těžkého žaláře od 5 do 10 let i kdyby žádná jiná okolnost k tomu nepřistoupila, která by krádež na zločin kvalifikovala. Téže sazby trestní má se také tehdy použiti, když krádež vykonána byla se zvláštní zručností, silou nebo lstí (§ 178, 179 tr. z. a min. nař. ze dne 13. června 1856 č. 103 ř. z.).

Trest přestupku krádeže jest prosté neb tuhé vězení v době 1 týdnu až do 6 měsíců, které dle okolností zstřeno býti může (§ 460 tr. z.).

Všeobecnou přitěžující okolností jest u každého druhu krádeže okolnost, že krádež spáchána byla v noci (§ 180 tr. z.).

IV. Zvláštní povahy jest t. zv. krádež v rodině t. j. krádež mezi manžely, rodiči, dětmi (ascendenty i descendenty, ať jest příbuzenstvo původu manželského nebo nemanželského) (nál. ze dne 28. března 1885 sb. 766) nebo mezi bratřími a sestrami, pokud žijí ve společné domácnosti, t. j. pokud sdílejí s příslušníky jedné domácnosti stravu a byt. Dočasné přerušování, jakož i pravidelný návrat a poměr nezletilého dítěte k domu otcovskému nesmí se vylučovati (nál. ze dne 3. září 1880 sb. 274). Předmět krádeže tvoří však toliko rodinný majetek v tom smyslu, že pachatel ku vlastníkovu věci musí býti v poměru nahoře naznačeném (nál. ze dne 22. října 1892 sb. 1623). Krádež v rodině tvoří vždy toliko přestupek, který jen tehdy trestán býti může, žádá-li za to hlava rodiny (§§ 189 a 463 tr. z.). Dopustila-li by se však sama hlava rodiny krádeže, měla by se tato k žalobě poškozeného člena jako »vyšší nemravnost« dle obdoby jako přestupek krádeže trestati (§ 525 tr. z.). Totéž platí též o krádežích mezi příbuznými žijícími ve společné domácnosti spáchaných, kteří nepatří k osobám shora naznačeným, je-li krádež pouhým přestupkem (§ 525 tr. z. a nál. ze dne 15. května 1891 sb. 1446).

V. Krádež přestává býti trestnou, jestliže pachatel z účinné lítosti, tedy dobrovolně, třeba na doléhání poškozeného, sám, nikoli za něho někdo třetí, dříve než se soud nebo jiný představený úřad, t. j. orgán veřejné autority, který o právní bezpečnost se starati, přečinům proti majetku zabráňovati a po takových přečinech pátrati má, tedy ne každý pachateli představený úřad, (nál. ze dne 29. listopadu 1886 sb. 997) o provinění jeho se doví, celou škodu činem jeho způsobenou nahradí (§ 187 tr. z.). Bezrestným stane se pachatel též tenkrát, když s poškozeným narovnaní ve příčině náhrady škody učiní a je splní (§ 188 tr. z.).

VI. S uvedenými ustanoveními všeob. trestního zákona shodují se ve hlavních věcech též vojenský zákon trestní (§ 457 a n.) a zákon trestní pro Bosnu a Hercegovinu (§ 429 a n.) až na některé kvalifikační okolnosti.

Krádež polní.

Zákon trestní vzhledem k tomu, že plody polní snadno přístupny jsou a že těžko jich uhlídati lze, poskytuje jim zvláštní ochranu tím, že krádež věcí takých, přesahuje-li cena jich 5 zl., považuje za zločin (§ 175 II. a) tr. z.). Vlastnost »plodů polních« tvoří důvod kvalifikační. Za krádež v tomto smyslu pokládá se krádež, která byla spáchána »na plodech polních, nebo na stromech nebo v zemích, kde chov bourců odvětví průmyslu a hospodářství tvoří, také na listech morušových, které ku výživě bourců slouží.« Tato ochrana zákonná z téhož ohledu poskytuje se též »dobytku na pastvě nebo na honu« (§ 175 II. b) tr. z.) a »rolnickým nářadím na poli« (§ 175 II. c) tr. z.). Plody polními ve smyslu zákona nejsou jen »plody« v obyčejném smyslu, ale i všecky polní výrobky, které jako takové se dobývají nebo na poli rostou, kde ony jako výtěžek vlastníkovu vyhrazeny jsou (nál. kas. soudu ze dne 17. října 1874 č. 7622 sb. č. 27), tedy na př. tráva polní (nál. kas. soud. ze dne 2. března 1891 č. 7984 č. sb. 1420) a sice bez rozdílu, zda na stonku ještě jest či již posekána, však